

De vaste commissie voor Economische Zaken en Klimaat heeft een aantal vragen en opmerkingen aan de Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat voorgelegd over de geannoteerde agenda voor de formele Raad voor Concurrentievermogen op 30 november en 1 december 2017 (Kamerstuk 21 501-30, nr. 415), het Verslag van de Informele Bijeenkomst van Ministers verantwoordelijk voor Concurrentievermogen en Telecom van 17 en 18 juli 2017 (Kamerstuk 21 501-30, nr. 411), het Verslag van de informele Raad voor Concurrentievermogen van 25 juli 2017 in Tallinn, Estland (Kamerstuk 21 501-30, nr. 413), het Fiche Mededeling EU-bijdrage aan hervormd ITER-project (Kamerstuk 22 112, nr. 2376), de reactie openbare consultatie herziening consumentenrecht (Kamerstuk 22 112, nr. 2394), de stand van zaken onderhandelingen over voorstellen e-kaart (Kamerstuk 22 112, nr. 2403), het Fiche Mededeling vernieuwde strategie voor het industriebeleid van de EU (Kamerstuk 22 112, nr. 2411), het Fiche Verbetering van de aanbestedingspraktijk in Europa (Kamerstuk 22 112, nr. 2426) en de toezeggingen over Big data, richtlijnvoorstel versterking bevoegdheden mededingingsautoriteiten en verhouding grote en kleine partijen op markten (Kamerstuk 24 036, nr. 418).

De voorzitter van de commissie,
Diks

De adjunct-griffier van de commissie,
Kruithof

Inhoudsopgave	blz.
I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties	2
II Antwoord / Reactie van de Staatssecretaris	7

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie constateren in de brief over single digital gateway dat Nederland enkele bezwaren heeft omtrent de single digital gateway. Deze leden vragen of er meerdere landen zijn die dezelfde bezwaren hebben als Nederland. Zo ja, kan de Staatssecretaris dan aangeven om welke landen dit gaat? Wat zijn de consequenties voor Nederland als de meerderheid kiest voor de lijn die vanuit het Estse voorzitterschap is voorgesteld?

De leden van de VVD-fractie vragen wat het beeld is van het huidige Europese concurrentievermogen afgezet tegen de afgelopen jaren. Wat was de inzet van Nederland in de afgelopen jaren?

De leden van de VVD-fractie vragen met betrekking tot de Europese ruimtevaart welke conclusie de Staatssecretaris trekt voor Nederland naar aanleiding van de tussentijdse evaluatie van de Europese Commissie. Deze leden vragen op welke wijze de Staatssecretaris de ruimtevaartcapaciteiten verder wil integreren in andere beleidsgebieden en aan welke gebieden wordt dan gedacht.

De leden van de VVD-fractie willen met betrekking tot Horizon 2020 graag weten of de Staatssecretaris nader kan aangeven hoe er gezocht wordt naar een betere samenhang tussen de drie pijlers. Verder vragen deze leden of er meerdere landen zijn die de lijn van Nederland steunen dat er geen verdeling moet plaatsvinden op basis van geografische criteria. Welke mogelijkheden ziet de Staatssecretaris om financiering op basis van geografische criteria te voorkomen?

De leden van de VVD-fractie vragen welke focus de Staatssecretaris voornemens is aan te brengen ten aanzien van het negende Europese Kaderprogramma.

De leden van de VVD-fractie constateren dat de Staatssecretaris verwacht dat andere stakeholders ook zullen reageren op de consultatie over de herziening van het consumentenrecht. Hoe zorgt de Staatssecretaris ervoor dat deze andere stakeholders daadwerkelijk zullen reageren? Deze leden onderschrijven het voorlopige standpunt van de Staatssecretaris over het belang van transparantie van online marktplaatsen. Hoe gaat de Staatssecretaris zich inzetten om te voorkomen dat dit gepaard zal gaan met allerlei belemmerende verplichtingen die nieuwe initiatieven de kop indrukken?

Zij delen de mening dat het Nederlandse rechtssysteem leidend moet zijn voor verhaalsrechten. Hoe wil de Staatssecretaris zich inspannen om ons systeem als richtsnoer te gebruiken voor andere landen? Tot slot is het wat deze leden betreft aan landen zelf om sancties op te kunnen leggen. Hoe kan de Staatssecretaris voorkomen dat er weliswaar EU-regels inzake consumentenbescherming zijn, zonder dat dit tot EU-boetes zal kunnen gaan leiden?

De leden van de VVD-fractie stellen vast dat uit gesprekken met ondernemers en andere stakeholders de nodige zorgen naar voren ten aanzien van de voorstellen over de e-kaart. Deze leden nemen kennis van deze zorgen en vragen hoe de Staatssecretaris hier in komende gesprekken aandacht voor zal vragen. Daarnaast is het van belang dat het doel goed

voor ogen wordt gehouden om grensoverschrijdende transacties eenvoudiger maken. Zij vragen daarom met name hoe de Staatssecretaris zich zal inzetten om de zorg voor hoge administratieve lasten te adresseren. Kan de Staatssecretaris ervoor zorgen dat de Kamer direct zal worden geïnformeerd over het conceptverslag dat de verantwoordelijke rapporteurs nog dit jaar verwachten te presenteren?

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van het fiche over de verbetering van de aanbestedingspraktijk in Europa. Deze leden vragen hoe de Staatssecretaris wil bijdragen aan het opzetten van een uitgebreide kennisuitwisseling over aanbesteden zonder de voorgenomen prominente rol van het Europees Parlement en de Europese Raad. Zij constateren dat in Nederland ondernemingen in het midden- en kleinbedrijf (mkb) ongeveer 65% van de aanbestedingen boven de Europese drempelbedragen winnen. Hoewel dit percentage lang niet slecht is, heeft de Staatssecretaris aangegeven in te zetten op nog betere toegang van ondernemers in het mkb tot overheidsopdrachten door onder meer in het traject «Beter aanbesteden» in te zetten op verbetering van proportionaliteit bij aanbestedingen. Het percentage inschrijvingen door het mkb wordt ook meegenomen bij het monitoren van de aanbestedingspraktijk. Is het mogelijk om concrete resultaten voor het mkb van het traject «Beter aanbesteden» inzichtelijk te maken? Deze leden vragen hoe de staatssecretaris de risico's inschat dat een gelijk speelveld waar zij voorstander van zijn in de internationale markt (dus inclusief derde landen) tot opwaartse druk leidt waardoor wereldwijde grotere spelers het mkb de loef af steken. De leden van de VVD-fractie onderschrijven de wens van de Europese Commissie om te komen tot betere en toegankelijker gegevens. De Europese Commissie beveelt een publiek toegankelijk aanbestedingsregister aan. Hoe is dat nu in Nederland geregeld? Hoe zorgt de Staatssecretaris ervoor dat Europese eisen niet leiden tot teveel verhoging van de administratieve lasten voor bijvoorbeeld gemeenten?

De leden van de VVD-fractie horen graag de inschatting van de Staatssecretaris waar de Europese Commissie zou aansturen op extra regels en hoe de Staatssecretaris zich zal inzetten om in een vroegtijdig stadium te voorkomen dat aanbestedende diensten zelf niet de uiteindelijke keuze maken.

Voor wat betreft het zorgen voor een ruimere benutting van strategische overheidsopdrachten zijn de leden van de VVD-fractie geen voorstander van het ontwikkelen van dwingende Europese voorschriften. Denkt de Staatssecretaris dat hierop nu reeds ingezet moet worden? Hoe gaat de Staatssecretaris de Europese Commissie overtuigen?

In zijn algemeenheid willen deze leden weten hoe de Staatssecretaris de Europese Commissie ervan gaat proberen te overtuigen dat de standpunten van de Commissie blijven wat ze zijn: een standpunt met een oproep tot verbetering processen, procedures, et cetera en geen allerlei extra Europese regels.

Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie lezen in de geannoteerde agenda dat Nederland het doel van het voorstel van de single digital gateway steunt, maar wel zorgen heeft. Kan de Staatssecretaris specifiekere aangeven wat de doorslaggevende elementen zullen zijn voor het bepalen van de uiteindelijke Nederlandse positie? Kan de Staatssecretaris daarnaast aangeven wat de verplichte digitalisering van sommige procedures inhoud voor inwoners die hier gebruik van willen maken maar niet zo makkelijk mee kunnen komen met de digitalisering? Wordt hier rekening mee gehouden in het voorstel? Zo nee, is de Staatssecretaris dan bereid hier aandacht voor te vragen?

De leden van de CDA-fractie lezen in de geannoteerde agenda dat de voorstellen voor de e-kaart niet op de agenda van de raad staan, terwijl in de brief van oktober (Kamerstuk 22 112, nr. 2403) de verwachting werd uitgesproken dat dit wel het geval zal zijn. Wat is de reden dat de voorstellen van de e-kaart niet op de agenda staan? In de betreffende brief lezen deze leden dat uit gesprekken van het ministerie met diverse stakeholders en ondernemers erg veel zorgen naar voren zijn gekomen. Het gaat bijvoorbeeld om de uitvoerbaarheid, de gebrekkige controle- en handhavingsmogelijkheden, het mogelijke misbruik en fraude. Heeft dit ervoor gezorgd dat de Staatssecretaris kritischer is geworden op de e-kaart? In de geannoteerde agenda wordt aangegeven dat Nederland de zorgen die geuit zijn over de e-kaart door stakeholders verder heeft getoetst bij andere lidstaten en de Europese Commissie. Wat waren de resultaten uit deze toetsing?

Verder hebben deze leden vragen over de wijze waarop de Staatssecretaris zich de komende maanden wil gaan inzetten voor verbeteringen aan de voorstellen van de e-kaart. Is de Staatssecretaris bereid zich in te zetten zodat lidstaten de ruimte krijgen om extra controle eisen in te kunnen stellen? Ziet de Staatssecretaris mogelijkheden om de fraudebestendigheid sterk te verbeteren en de aangeleverde gegevens vooraf en tussentijds te controleren? Ziet de Staatssecretaris mogelijkheden om het voor elkaar te krijgen dat de e-kaart slechts een beperkte geldigheidsduur krijgt? Ziet de Staatssecretaris mogelijkheden om de bouw uit te sluiten bij de start van de e-kaart? Ziet de Staatssecretaris mogelijkheden om een lange implementatietermijn voor elkaar te krijgen? Kan de Staatssecretaris aangeven na hoeveel jaar op dit moment gepland is dat de wet wordt geëvalueerd? Hoe kijkt de Staatssecretaris aan tegen een evaluatie na twee jaar?

In het verslag van de informele Raad voor Concurrentievermogen en Telecom van 17 en 18 juli 2017 lezen de leden van de CDA-fractie dat een aantal lidstaten het belang benadrukt van het voorstel inzake de e-kaart en meer ambitie zou willen zien op het voorstel, terwijl andere lidstaten ook een kritische boodschap hadden op dit voorstel. Zou de Staatssecretaris meer inzicht kunnen geven over het krachtenveld tijdens deze bijeenkomst over de e-kaart en of er inmiddels verschuivingen zichtbaar zijn? Deze leden vragen of Nederland hoorde bij de lidstaten die een kritische boodschap hadden op dit voorstel. Wat is het krachtenveld in het Europees Parlement?

De leden van de CDA-fractie vinden het goed om te lezen dat er brede steun is voor de ruimtevaartprogramma's en de continuering hiervan, zowel bij lidstaten als bij het Europees Parlement en de Europese Commissie. Ook deze leden vinden dit belangrijk en vinden het van belang dat het European Space Research and Technology Centre (ESTEC) in Noordwijk als grootste locatie van het European Space Agency behouden blijft. Op welke wijze gaat de Staatssecretaris zich inzetten om de locatie van ESTEC in Noordwijk te behouden conform het regeerakkoord?

De leden van de CDA-fractie steunen de Staatssecretaris in haar voornemen om te blijven bepleiten dat excellentie en impact de belangrijkste criteria moeten zijn voor financiering onder het Kaderprogramma. Kan de Staatssecretaris aangeven wat haar inschatting is dat deze criteria ook weer de belangrijkste criteria zijn bij het volgende Europese Kaderprogramma voor onderzoek en innovatie dat start in 2021? Op welke wijze is de Staatssecretaris aan het zoeken naar bondgenoten op dit punt?

De leden van de CDA-fractie vragen naar aanleiding van het fiche «Mededeling EU-bijdrage aan hervormd ITER-project» of de verwachting is dat de meerderheid van de lidstaten nog niet kan instemmen met het gevraagde mandaat.

De leden van de CDA-fractie zijn kritisch op het fiche over de verbeteringen van de aanbestedingspraktijk in Europa. Deze leden lezen in het fiche dat Nederland in het algemeen tevreden is over de gepresenteerde strategie succesvolle opdrachten in en voor Europa. Zij vinden dit een te positief statement. Ziet de Staatssecretaris ook kritische punten bij deze gepresenteerde strategie? Deze leden lezen verder dat het kabinet ook meerdere kritische kanttekeningen heeft bij dit fiche. Op welke moment wordt hier in Europa over gesproken zodat deze kanttekeningen naar voren kunnen worden gebracht? Het kabinet geeft bij de aanbeveling inzake de professionalisering van overheidsopdrachten aan negatief te zijn over de subsidiariteit en proportionaliteit van de aanbeveling. Gaat de Staatssecretaris instrumenten inzetten om deze aanbeveling van tafel of aangepast te krijgen? Zo ja, op welke wijze en wanneer gaat dit gebeuren? De leden van de CDA-fractie vinden dat de Staatssecretaris terecht vraagtekens zet bij het doel van de Europese Commissie om de gunning van het percentage overheidsopdrachten boven de Europese aanbestedingsdrempels aan bedrijven in het mkb in lijn te brengen met hun economische gewicht. Deze leden zijn wel benieuwd aan welke plannen de Staatssecretaris zit te denken om ervoor te gaan zorgen dat aanbesteden door de overheid toegankelijker wordt voor het mkb, conform het regeerakkoord. Is het mogelijk daar al iets over te zeggen? Deze leden delen de mening dat samenwerken niet mag leiden tot het gemeenschappelijk inkopen of aanbesteden en daarmee tot het clusteren van opdrachten, omdat dit een reëel gevaar is voor het kunnen meedingen naar de opdracht door het mkb. Hoe wil de Staatssecretaris ervoor gaan zorgen dat dit ook werkelijk niet gaat gebeuren?

De leden van de CDA-fractie vragen ten aanzien van het fiche «Mededeling vernieuwde strategie voor het industriebeleid van de EU» wat de reikwijdte van het fiche is, wat de juridische implicatie van een industriemededeling is en of alle lidstaten voordelen hebben van deze mededeling.

De leden van de CDA-fractie lezen in de bijlage bij de brief over toezeggingen over Big data, richtlijnvoorstel versterking bevoegdheden mededingingsautoriteiten en verhouding grote en kleine partijen op markten – inschatting van de gevolgen van de bepalingen uit het richtlijnvoorstel versterken bevoegdheden nationale mededingingsautoriteiten – dat het kabinet aandacht gaat vragen voor bepalingen die gevolgen hebben voor Nederland en niet gewenst lijken. Op welke wijze koppelt de Staatssecretaris de uitkomsten hiervan terug aan de Kamer? Deze leden vragen wat uit het gesprek tussen het kabinet en de Europese Commissie is gekomen waarin werd gesproken over de twijfel bij het kabinet of de rechter het ook zo gaat lezen dat de richtlijn geen afbreuk doet aan de bevoegdheid van lidstaten om algemene beleidsregels voor mededingingsautoriteiten op te stellen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie

De leden van de D66-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de geannoteerde agenda voor de Raad voor Concurrentievermogen en hebben daarover enkele vragen.

De leden van de D66-fractie zijn verheugd over de Raadsconclusies ten aanzien van de verduurzaming van de energie-intensieve industrieën. Deze leden zijn van mening dat midden- en langetermijnstrategieën noodzakelijk zijn voor het verduurzamen van deze industrieën en zijn daarom verheugd met de ambities die dit kabinet stelt. Zij zijn voorts positief over de manier van samenwerking in Benelux-verband, met de deelstaat Noordrijn-Westfalen en met Vlaanderen. Deze leden zijn echter bezorgd over de nadelige effecten van de massale

bruinkooldelving in Noordrijn-Westfalen op de natuur, de leefomgeving aan de Nederlandse zijde van de grens en het behalen van de Europese doelstellingen ten aanzien van de CO₂-uitstoot. Kan de Staatssecretaris deze zorgen overbrengen aan haar Duitse collega?

De leden van de D66-fractie kijken uit naar de Raadsconclusies over Horizon 2020. Deze leden vinden het opmerkelijk dat de Europese Commissie nog altijd geen mededeling heeft gepubliceerd over de tussentijdse evaluatie van Horizon 2020. Kan de Staatssecretaris met het oog op de voorbereidingen voor het negende kaderprogramma voor Onderzoek en Innovatie, er bij de Europese Commissie op aandringen dat de mededeling zeer spoedig moet komen?

Deze leden stellen vast dat de voornaamste discussie over de tussentijdse evaluatie zich richtte op de geringe prestaties van landen uit Centraal- en Oost-Europa in Horizon 2020. Zij zijn van mening dat kwaliteit en excellentie de uitgangspunten moeten blijven van het Kaderprogramma en zijn derhalve van mening dat er geen geografische criteria ingebouwd moeten worden.

De leden van D66-fractie zijn bezorgd over het lage slagingspercentage van projectaanvragen binnen Horizon 2020. Deze leden stellen vast dat de belangrijkste oorzaak hiervan over het algemeen niet zozeer te wijten is aan de kwaliteit van het project, maar aan het gebrek aan financiële middelen. Om koploper te blijven op het gebied van innovatie en de concurrentiekracht van de Europese economie te versterken, strekt volgens deze leden een substantiële verhoging van het budget van het Kaderprogramma tot de aanbeveling. Kan de Staatssecretaris toezeggen dat zij zich, naast de in het onderzoeksrapport verschenen aanbevelingen over de impactvergroting van investeringen in onderzoek, gaat inzetten voor een verhoging van het budget van het negende Kaderprogramma ten aanzien van het huidige programma?

Vragen en opmerkingen van de leden van de SP-fractie

De leden van de SP-fractie hebben kennis genomen van de geannoteerde agenda en zij hebben hierbij enkele vragen en opmerkingen.

De leden van de SP-fractie zijn van mening dat het voorstel voor de single digital gateway tot onnodige harmonisatie leidt van een taak die principieel bij lidstaten hoort te liggen. Deze leden vragen de Staatssecretaris het belang van mensen en bedrijven die niet of verminderd over digitale middelen beschikken nadrukkelijk tot uiting te brengen bij de Raad als het gaat om het in stand houden van offline-handelingen voor burgers en bedrijven. Tevens vragen deze leden de Staatssecretaris de Kamer tijdig te informeren over de Nederlandse positie over dit onderwerp en de voortgang van de onderhandelingen.

De leden van de SP-fractie lezen in de agenda en het fiche over een Europees industriebeleid dat Nederland de Raadsconclusies ondersteunt. Deze leden ondersteunen de roep om de energie-intensieve industrie te verduurzamen. Zij zijn echter ook van mening dat andere onderwerpen eveneens van groot belang zijn, zoals de druk die door aandeelhouders op Europese bedrijven wordt gelegd. Deze leden wijzen op de recente overnamepogingen op AkzoNobel en PostNL en de verkoop van de margarinedivisie van Unilever, die uiteindelijk leidden tot een verhoogde uitkering van dividend. De leden van de SP-fractie vragen daarom hoe de bescherming van Europese bedrijven tegen vijandige overnamepogingen in dit Europees Industriebeleid naar voren komt. Indien dit niet het geval is, willen deze leden weten hoe de Staatssecretaris het belang van continuïteit van industriële ondernemingen voor de samenleving naar voren gaat brengen bij de Raad.

De leden van de SP-fractie lezen dat het investeren in de industrie van de toekomst zich gaat toespitsen op het toepassen van veelbelovende innovaties en scale-ups. Deze leden zijn benieuwd in hoeverre het geld dat beschikbaar wordt gemaakt binnen het Europees Fonds voor Strategische Investerings (EFSI) en andere (structuur)fondsen door de overige industrie. Zij zijn tevens benieuwd in hoeverre de regering bij investeringen vanuit bijvoorbeeld het EFSI kan cofinancieren, zodat de slagingskans vergroot wordt.

De leden van de SP-fractie lezen verder dat het kabinet inzet op een ambitieus Europees industriebeleid en vraagt om een modern industriebeleid. Deze leden vragen de Staatssecretaris nader te verklaren wat zij hier bedoelt met de termen «ambitieu» en «modern». Zij zijn van mening dat de kracht van de Nederlandse industrie moet worden versterkt door de hier bestaande specialismen te versterken en zo nodig te beschermen als deze dreigen te verdwijnen door toedoen van hedgefonds of andere investeerders. Deze leden zijn benieuwd of de Staatssecretaris deze mening deelt. Zo ja, hoe gaat de Staatssecretaris dit naar voren brengen tijdens de Raad?

De leden van de SP-fractie lezen dat het kabinet het belangrijk vindt dat de nieuwe structuren, zoals de High Level Industrial Roundtable, effectief moeten blijven. Deze leden vragen van de Staatssecretaris haar visie op hoe dit moet worden gedaan en op welke wijze werknemers en kleine ondernemers deel zullen nemen aan deze ronde tafel.

De leden van de SP-fractie lezen in het fiche over de EU-bijdrage aan het hervormde ITER-project dat Nederland volgens het kabinet belang heeft bij een transparant en eerlijk aanbestedingsproces bij ITER. Deze leden vragen de Staatssecretaris of dit nu niet het geval is. Zo ja, in welke mate? Zij lezen tevens in het fiche dat er grote overschrijdingen zijn geweest bij het project. Deze leden vragen naar de oorzaak hiervan en een overzicht van noemenswaardige overschrijdingen. Ook zijn zij benieuwd naar welke budgettaire en inhoudelijke kritiek er is op het ITER-project en of dit ook door de andere deelnemers aan ITER, de VS en Japan, wordt gedeeld.

De leden van de SP-fractie vragen de Staatssecretaris of het Commissie-voorstel Verbetering van de aanbestedingspraktijk in Europa aanleiding is om de aanbestedingsrichtlijn te wijzigen en meer specifiek de lijst met speciale sectoren en de voorwaarden voor die sectoren aan te passen. Indien dit het geval is zijn deze leden benieuwd naar de houding van de Staatssecretaris.

II Antwoord / Reactie van de Staatssecretaris